

GLOBAL IQTISODIY RIVOJLANISHNING BOSQICHLARI VA KELAJAK ISTIQBOLLARI

Qadamboyeva Dilso‘z Doniyor qizi

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

“Iqtisodiyot” fakultetining talabasi

Usmonov Murodjon Dustmurod o‘g‘li

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Raqamli iqtisodiyot kafedrası asistenti

Annotatsiya: Global iqtisodiy rivojlanish insoniyat tarixida muhim bosqichlarni o‘z ichiga olib, jamiyat taraqqiyotini belgilovchi asosiy jarayonlardan biridir. Ushbu rivojlanish bosqichlari dehqonchilik va hunarmandchilikning shakllanishidan boshlab, sanoat inqiloblari, raqamli texnologiyalar, va axborot iqtisodiyoti bilan davom etgan. Har bir bosqich o‘ziga xos iqtisodiy mexanizmlar, resurslardan foydalanish usullari va texnologik yutuqlarni keltirib chiqardi. Bugungi global iqtisodiy rivojlanishning asosiy yo‘nalishlari sifatida barqarorlik, yashil iqtisodiyot, va xalqaro integratsiya jarayonlari ajralib turadi. Mazkur mavzu doirasida global iqtisodiyotning tarixiy bosqichlari va zamonaviy tendensiyalari ko‘rib chiqilib, O‘zbekistonning iqtisodiy rivojlanishga moslashuvi va xalqaro jarayonlarda o‘z o‘rnini mustahkamlash imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, kelajakdagi iqtisodiy rivojlanishning dolzarb yo‘nalishlari ham ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: global iqtisodiyot, iqtisodiy rivojlanish, sanoat inqilobi, raqamli texnologiyalar, barqaror rivojlanish, yashil iqtisodiyot, xalqaro integratsiya, ekologik barqarorlik, O‘zbekiston iqtisodiyoti, kelajak istiqbollari.

Kirish. Global iqtisodiy rivojlanish insoniyat tarixidagi eng asosiy jarayonlardan biri bo‘lib, u jamiyat taraqqiyotini belgilab beruvchi omil sifatida namoyon bo‘ladi. Har bir davrda iqtisodiyotning o‘ziga xos rivojlanish bosqichlari, texnologik yutuqlari va ijtimoiy o‘zgarishlari mavjud bo‘lib, ular jamiyat ehtiyojlari va resurslardan foydalanish usullariga qarab shakllangan. Ilk bosqichlarda dehqonchilik va hunarmandchilik asosiy iqtisodiy faoliyat turlari sifatida shakllangan bo‘lsa, sanoat inqiloblari jarayoni butunlay yangi ishlab chiqarish mexanizmlarini olib keldi. Keyinchalik, axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi global iqtisodiy aloqalarni yanada kengaytirdi va yangi istiqbollarni yaratdi. Bugungi kunda global iqtisodiy rivojlanish barqarorlik, ekologik muvozanat va texnologik innovatsiyalar asosida davom etmoqda. Shu sababli, bu jarayonni o‘rganish va tahlil qilish kelajakdagi iqtisodiy strategiyalarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism. Global iqtisodiy rivojlanish insoniyatning tarixiy taraqqiyoti va iqtisodiy faoliyatining shakllanishi hamda takomillashuv jarayonidir. Bu jarayon xalqaro aloqalar, iqtisodiy siyosat, texnologik yutuqlar va jamiyat ehtiyojlarining o'zgarishi natijasida yuzaga keladi. Global iqtisodiy rivojlanish nafaqat iqtisodiy ko'rsatkichlarni o'z ichiga oladi, balki ijtimoiy, siyosiy va ekologik omillar bilan ham chambarchas bog'liqdir. U butun dunyo miqyosida ishlab chiqarish, savdo va xizmat ko'rsatish sohalarining kengayishi, resurslardan samarali foydalanish va texnologik innovatsiyalarni joriy etishni nazarda tutadi.

Iqtisodiy rivojlanishning global ko'rinishi yer sharining har bir qismida turli tezlik va shaklda kechgan. Masalan, ba'zi davlatlarda sanoat inqilobi natijasida iqtisodiy tizimlar keskin rivojlangan bo'lsa, boshqa hududlarda qishloq xo'jaligi va tabiiy resurslardan foydalanishga asoslangan iqtisodiyot hali ham ustunlik qiladi. Shu bois global iqtisodiy rivojlanish asosan iqtisodiy integratsiya, texnologik inqiloblar va xalqaro savdo aloqalarining kengayishi bilan tavsiflanadi.

Global iqtisodiy rivojlanishning asosiy omillari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin:

1. **Texnologik yutuqlar** – ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish sohalarida yangi texnologiyalarni qo'llash iqtisodiy rivojlanishni tezlashtiradi. Internet, avtomatlashtirish va raqamli iqtisodiyot zamonaviy global iqtisodiyotning poydevorini tashkil qiladi.
2. **Xalqaro savdo va investitsiyalar** – davlatlar o'rtasidagi savdo aloqalari va kapital oqimi global iqtisodiy integratsiya jarayonlarini kuchaytiradi. Savdo orqali davlatlar o'z ehtiyojlarini qondiradi va iqtisodiy barqarorlikka erishadi.
3. **Ijtimoiy taraqqiyot** – inson kapitalining rivojlanishi, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalariga investitsiyalar global iqtisodiy rivojlanishning muhim tarkibiy qismidir.
4. **Ekologik barqarorlik** – iqtisodiy rivojlanish tabiiy resurslarni asrab-avaylash va ekologik muvozanatni ta'minlashni talab qiladi. Yashil iqtisodiyot ushbu tamoyillar asosida rivojlanib, kelajakda barqaror rivojlanishga hissa qo'shadi.

Global iqtisodiy rivojlanish jarayoni bir nechta asosiy bosqichlarni o'z ichiga oladi. Ilk bosqichlarda iqtisodiyot asosan dehqonchilik va hunarmandchilikka asoslangan. Keyinchalik sanoat inqiloblari davrida ishlab chiqarishning mexanizatsiyalashuvi va sanoatning rivojlanishi muhim rol o'ynadi. XX asrga kelib esa axborot texnologiyalari va raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi iqtisodiy faoliyatni yangi bosqichga olib chiqdi.

Bugungi kunda global iqtisodiy rivojlanish tendensiyalari barqaror rivojlanish, yashil iqtisodiyot, raqamli transformatsiya va xalqaro integratsiya kabi yo'nalishlarga qaratilgan. Shu bilan birga, rivojlanayotgan mamlakatlarning global jarayonlarga

moslashuvi va rivojlangan davlatlar bilan iqtisodiy aloqalarni mustahkamlashga intilishi bu jarayonning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Global iqtisodiy rivojlanishning muhim xususiyatlaridan biri bu iqtisodiy jarayonlarning bir-biriga o'zaro bog'liq va bir-birini ta'sir qiluvchi xususiyatga ega ekanligidir. Bir davlatdagi iqtisodiy o'zgarishlar butun dunyo iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois davlatlar o'rtasidagi hamkorlik va barqarorlik global rivojlanish uchun zaruriy omillar hisoblanadi. Bu jarayonda xalqaro tashkilotlar, masalan, Jahon Savdo Tashkiloti (WTO), Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) va Jahon Banki (WB) muhim rol o'ynaydi.

Global iqtisodiy rivojlanishning umumiy tushunchasi shuni ko'rsatadiki, bu jarayon insoniyatning iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan keng ko'lamli harakatdir. Shu bilan birga, bu rivojlanish kelajakda insoniyatning barqarorlik, adolat va farovonlikka erishishiga xizmat qilishi lozim. Jahon iqtisodiyotining rivojlanish bosqichlari insoniyat tarixidagi iqtisodiy, ijtimoiy va texnologik taraqqiyot jarayonlarini aks ettiradi. Ushbu rivojlanish bir necha asosiy bosqichlarga bo'linadi va har bir bosqich o'ziga xos xususiyatlar, texnologiyalar va iqtisodiy faoliyat shakllari bilan ajralib turadi. Ilk bosqichlar dehqonchilik va ovchilik asosida rivojlangan jamiyatlar bilan tavsiflanadi. Bu davrda insoniyatning asosiy e'tibori oziq-ovqat ishlab chiqarish va hayot kechirish uchun zarur bo'lgan ehtiyojlarni qondirishga qaratilgan edi. Dehqonchilikning rivojlanishi natijasida ilk qishloq xo'jaligi jamiyatlari shakllandi va bu bosqich insoniyat taraqqiyotining poydevorini tashkil qildi. Dehqonchilik va chorvachilikning rivojlanishi bilan oziq-ovqat resurslari ko'paydi va barqaror jamiyatlar shakllanishiga asos yaratdi.

Keyingi bosqich sanoat inqilobi bilan bog'liq. XVIII asrda Angliyada boshlangan sanoat inqilobi natijasida ishlab chiqarishning mexanizatsiyalashuvi yuzaga keldi. Mexanik dastgohlarning joriy etilishi, bug' mashinalarining kashf etilishi va temir yo'l transportining rivojlanishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirdi. Bu davrda iqtisodiyot asosan sanoatga asoslandi va dehqonchilik iqtisodiy tizimdagi asosiy rolini yo'qotdi. Sanoat inqilobi jahon iqtisodiyotining global integratsiyasiga asos soldi, chunki ishlab chiqarilgan mahsulotlarni boshqa mamlakatlarga eksport qilish imkoniyati paydo bo'ldi. XX asrning birinchi yarmida jahon iqtisodiyoti global savdo va xalqaro aloqalarning kuchayishi bilan rivojlandi. Bu davrda xalqaro tashkilotlar, masalan, Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) va Jahon Banki (WB) tashkil etildi. Ularning asosiy vazifasi davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalarni mustahkamlash va barqarorlikni ta'minlash edi. Ikkinchi jahon urushidan keyingi davrda esa Marshall rejasi kabi dasturlar orqali iqtisodiy tiklanish jarayonlari amalga oshirildi, bu esa rivojlangan davlatlarning iqtisodiyotini mustahkamladi. XX asrning ikkinchi yarmida axborot texnologiyalarining rivojlanishi bilan jahon iqtisodiyoti yangi bosqichga o'tdi.

Bu davrda kompyuterlar, internet va axborot texnologiyalari iqtisodiyotning barcha sohalariga joriy etildi. Raqamli iqtisodiyot deb atalgan yangi iqtisodiy model shakllandi. U ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, elektron savdo va moliyaviy xizmatlarning rivojlanishi bilan tavsiflanadi. Bu bosqichda global iqtisodiy integratsiya kuchaydi, chunki internet orqali davlatlar o'rtasidagi iqtisodiy aloqalar soddalashdi va tezlashdi.

Bugungi davrda jahon iqtisodiyotining rivojlanish bosqichlari barqarorlikka asoslangan. Yashil iqtisodiyot, ya'ni ekologik muvozanatni saqlashga qaratilgan iqtisodiy model, tobora ko'proq ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu bosqichda tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish va chiqindilarni kamaytirishga katta e'tibor qaratilmoqda. Yashil iqtisodiyot nafaqat ekologik muammolarni hal qilishga qaratilgan, balki iqtisodiy o'sishning barqaror modelini ta'minlaydi.

Rivojlanayotgan mamlakatlar iqtisodiyoti global iqtisodiyotning muhim qismi hisoblanadi. Ularning asosiy xususiyatlari ijtimoiy va iqtisodiy rivojlanishning o'ziga xos muammolari bilan belgilanadi. Bu mamlakatlarda iqtisodiy o'sish sur'atlari yuqori bo'lishi mumkin, ammo ular bir qator muammolarni hal qilishga majbur. Rivojlanayotgan mamlakatlarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

1. Qishloq xo'jaligi sektori ustunligi

Rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning asosiy tarmog'i ko'pincha qishloq xo'jaligi hisoblanadi. Ko'plab rivojlanayotgan davlatlar uchun bu sektorda ko'plab odamlar ishlaydi, ammo texnologiyalar va ishlab chiqarish usullarining rivojlanmasligi tufayli ishlab chiqarish samaradorligi past bo'lishi mumkin. Bu mamlakatlar ko'pincha o'zlarining dehqonchilik va chorvachilik mahsulotlarini eksport qilishga qaratilgan iqtisodiy modelga asoslanadi.

2. Sanoatning past rivojlanishi

Rivojlanayotgan mamlakatlarda sanoat sektori rivojlanishning keyingi bosqichlariga o'tish uchun zarur bo'lgan infratuzilma va texnologik imkoniyatlardan mahrum. Ushbu mamlakatlar sanoatni rivojlantirishda ko'pincha cheklangan investitsiyalar va resurslarga duch keladilar. Shuningdek, sanoatning rivojlanishida yuqori malakali ishchi kuchining yetishmasligi, ishlab chiqarish jarayonlarining modernizatsiyasi va texnologik infrastrukturani yaxshilash zarurati mavjud.

3. Kamchiliklar va ishsizlik

Rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiy o'sish va rivojlanishning mavjud bo'lmagan sektorlarida ishsizlik katta muammo bo'lishi mumkin. Bu davlatlarda ko'pincha o'zgaruvchan ishchi kuchi, past malaka darajasi va formal ish o'rinlarining kamligi seziladi. Bu ish kuchining o'zgaruvchanligi va mahalliy bozorlarda ishlashning noaniqligi iqtisodiy muammolarga olib keladi.

4. **Cheklangan moliyaviy resurslar**

Rivojlanayotgan mamlakatlar ko‘pincha xorijiy investitsiyalar va davlat tomonidan moliyalashtirishga bog‘liq. Bu mamlakatlar uchun moliyaviy resurslarni jalb qilishda katta muammolar yuzaga kelishi mumkin. Yabancilarni jalb qilish uchun mamlakatlar doimiy ravishda o‘z iqtisodiyotlarini jahon bozorida raqobatbardosh qilishga harakat qilishadi. Bunday mamlakatlar moliyaviy inqirozlar va o‘zaro qarz majburiyatlaridan chiqish uchun tashqi qarz olishga ham tayanadi.

5. **Kambag‘allik va ta’lim muammolari**

Rivojlanayotgan mamlakatlar ko‘pincha kambag‘allik va past darajadagi ta’lim tizimi bilan kurashadi. Bu mamlakatlar aholisi ko‘pincha past darajada ta’lim oladi va kamroq kasbiy mahoratga ega. Bu ta’lim tizimi rivojlanishini talab qiladi, chunki iqtisodiy taraqqiyot va ijtimoiy o‘rish uchun malakali va o‘qimishli ishchilar kerak.

6. **Siyosiy beqarorlik va davlat boshqaruvi**

Rivojlanayotgan mamlakatlarda siyosiy beqarorlik va davlat boshqaruvi tizimidagi muammolar ham iqtisodiy o‘rishning oldini olishga yordam beradi. Ko‘plab davlatlar siyosiy barqarorlikni ta’minlashda, korrupsiyani kamaytirishda va samarali boshqaruvni ta’minlashda muammolarga duch keladilar. Siyosiy beqarorlik investitsiyalarni jalb qilishni qiyinlashtiradi va iqtisodiy rivojlanishni sustlashtiradi.

Jahon iqtisodiyotining kelajakdagi rivojlanish tendensiyalari global integratsiya, texnologik yutuqlar va ijtimoiy o‘zgarishlarga asoslanadi. Bir nechta asosiy tendensiyalarni ajratib ko‘rsatish mumkin:

1. **Yashil iqtisodiyotning rivojlanishi**

Global iqlim o‘zgarishlari va ekologik muammolar, yashil iqtisodiyotning rivojlanishiga katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Yashil iqtisodiyot tabiiy resurslardan samarali foydalanish, qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish va ekologik xavfsizlikni ta’minlashga qaratilgan strategiyalarni o‘z ichiga oladi. Bu davrda tabiatni muhofaza qilish va barqaror rivojlanishning asosiy prinsiplari ishlab chiqiladi. Davlatlar va kompaniyalar energiya samaradorligini oshirish, chiqindilarni kamaytirish va ekologik xavf-xatarlarga qarshi kurashish choralarini ko‘rishadi.

2. **Sun’iy intellekt va raqamli transformatsiya**

Sun’iy intellekt va raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning kelajakdagi rivojlanishida muhim o‘rin tutadi. Sun’iy intellektning qo‘llanilishi ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, xizmatlar va mahsulotlarning sifatini yaxshilashga olib keladi. Raqamli transformatsiya nafaqat sanoat, balki ta’lim, sog‘liqni saqlash, moliya va xizmat ko‘rsatish sohalarida ham joriy etiladi. Bu jarayonlarning jahon iqtisodiyotiga ta’siri katta bo‘ladi.

3. **Global savdo va integratsiyaning kuchayishi**

Jahon iqtisodiyotida savdo va integratsiyaning kuchayishi davom etadi. Savdo to'siqlarining kamayishi va bozorlar o'rtasidagi aloqalar yanada o'zaro bog'lanadi. Xalqaro savdo tashkilotlari va shartnomalar global iqtisodiy aloqalarni soddalashtiradi va davlatlar o'rtasida iqtisodiy integratsiyani yanada rivojlantiradi. Xususan, raqamli savdo va elektron tijoratning rivojlanishi bilan global bozorlar tez o'zgarishi mumkin.

4. **Geosiyosiy va iqtisodiy o'zgarishlar**

Geosiyosiy muammolar va global iqtisodiy ziddiyatlar kelajakda iqtisodiy rivojlanish tendensiyalariga ta'sir qilishi mumkin. Yangi iqtisodiy kuchlar, masalan, Xitoy va Hindiston kabi rivojlanayotgan mamlakatlar jahon iqtisodiyotida muhim o'rin egallashni davom ettiradi. Bu davlatlarning iqtisodiy kuchini oshirishi global iqtisodiy tizimda yangi o'zgarishlarga olib keladi.

5. **Demografik o'zgarishlar va ishchi kuchining diversifikatsiyasi**

Dunyo bo'yicha aholi sonining o'sishi va demografik o'zgarishlar iqtisodiy rivojlanishga ta'sir qiladi. Aholi yoshining o'zgarishi, ko'chmanchilarning o'sishi va shahar aholisining ko'payishi ishlab chiqarish kuchlari va iste'mol bozori uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Shuningdek, ishchi kuchining diversifikatsiyasi, ya'ni yangi kasblarning va ko'nikmalarning rivojlanishi iqtisodiy o'sishga ta'sir qiladi.

Kelajakda jahon iqtisodiyoti texnologiyalar, ekologik talablar va global integratsiyaning kuchayishi bilan rivojlanadi. Bu jarayonlarda yashil iqtisodiyot va raqamli transformatsiya asosiy rolni o'ynaydi.

O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng, iqtisodiy rivojlanishning turli bosqichlarini o'tkazdi va global iqtisodiyotda o'z o'rnini topishga harakat qildi. Bugungi kunda O'zbekiston global iqtisodiy rivojlanish jarayonida bir qator ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirdi va kelajakda ham bu jarayonga samarali hissa qo'shishni davom ettirishni maqsad qilgan. O'zbekistonning global iqtisodiy rivojlanishdagi o'рни va istiqbollari quyidagi muhim jihatlar bilan bog'liq:

1. **O'zbekistonning iqtisodiy integratsiya jarayonlari**

O'zbekistonning global iqtisodiyotga integratsiyasi keyingi yillarda sezilarli darajada oshdi. O'zbekistonning bir qator xalqaro tashkilotlar, jumladan, Yevrosiyo iqtisodiy ittifoqi, Markaziy Osiyo davlatlari va boshqa xalqaro savdo va iqtisodiy tashkilotlar bilan aloqalari mustahkamlandi. Shuningdek, O'zbekiston Xalqaro valyuta jamg'armasi, Jahon savdo tashkiloti kabi global iqtisodiy tashkilotlarga qo'shilish jarayonlarini boshladi va amalga oshirdi.

Bu jarayonlar nafaqat iqtisodiy aloqalarni rivojlantirishga, balki O'zbekistonni xalqaro bozorga yanada ochiq qilishga, sarmoyalarni jalb qilishga va global ishlab chiqarish tarmoqlariga kirish imkoniyatlarini kengaytirishga yordam berdi.

2. Tashqi savdoning rivojlanishi

O'zbekistonning global iqtisodiy rivojlanishda o'z o'rnini mustahkamlashida tashqi savdoning rolini oshirish zarurati mavjud. O'zbekiston eksportining tarkibi turli mahsulotlar bilan to'ldirildi, jumladan, paxta, mineral o'g'itlar, energetika resurslari, oziq-ovqat mahsulotlari, to'qimachilik va boshqa sanoat mahsulotlari. Shu bilan birga, O'zbekiston o'zining asosiy savdo sheriklari bilan savdo aloqalarini kengaytirdi, jumladan, Rossiya, Xitoy, Turkiya, Janubiy Koreya va boshqa mamlakatlar bilan iqtisodiy aloqalar kuchaytirildi.

O'zbekiston tashqi savdoni yanada rivojlantirish, raqobatbardosh mahsulotlar ishlab chiqarishni ko'paytirish va eksportni diversifikatsiya qilishni davom ettirishni rejalashtirmoqda. Buning uchun yangi sanoat tarmoqlarini rivojlantirish va texnologik modernizatsiya zarur.

3. Sanoat va infratuzilmani rivojlantirish

O'zbekiston sanoatning diversifikatsiyasini amalga oshirib, yangi tarmoqlarni rivojlantirishga e'tibor qaratmoqda. Energetika, avtomobil sanoati, oziq-ovqat sanoati va kimyo sanoati kabi sohalarida investitsiyalar jalb qilinmoqda. O'zbekistonning sanoat rivojlanishiga yanada ko'proq e'tibor qaratishi, yuqori texnologiyalar va ilmiy-texnikaviy yutuqlarni o'zlashtirishi talab etiladi. Infratuzilma, transport va logistika sohalarini rivojlantirish O'zbekistonning global iqtisodiy tizimga integratsiya jarayonida muhim rol o'ynaydi.

4. Qayta tiklanadigan energiya manbalariga e'tibor

Yashil iqtisodiyot va qayta tiklanadigan energiya manbalariga e'tibor O'zbekistonning kelajakdagi iqtisodiy rivojlanish strategiyasining ajralmas qismidir. O'zbekiston quyosh va shamol energiyasidan foydalanishni kengaytirishga qaratilgan loyihalarni amalga oshirmoqda. Shuningdek, energiya samaradorligini oshirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va ekologik toza energiya manbalarini ishlab chiqarishni rivojlantirish global iqtisodiy rivojlanish tendensiyalariga muvofiq amalga oshirilmoqda.

Xulosa. Global iqtisodiy rivojlanish jarayoni insoniyat tarixida turli xil bosqichlarni bosib o'tgan. Ilk davrlarda iqtisodiyotning asosiy e'tibori qishloq xo'jaligi va oddiy ishlab chiqarish sohalariga qaratilgan bo'lsa, sanoat inqilobi iqtisodiyotda yangi texnologiyalarni joriy etish imkonini berdi. Zamonaviy bosqichda esa raqamli iqtisodiyot va axborot texnologiyalari asosiy harakatlantiruvchi kuch sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu bilan birga, ekologik muammolar va iqlim o'zgarishi global iqtisodiyotning kelajakdagi asosiy yo'nalishlarini belgilashda hal qiluvchi rol o'ynamoqda. Kelgusida global iqtisodiy rivojlanishning istiqbollari asosan ekologik muammolarni hal qilish, sun'iy intellekt texnologiyalarini keng joriy etish va xalqaro integratsiya jarayonlarini kuchaytirishga bog'liq bo'ladi. Ushbu yo'nalishlarda faoliyat

yuritish butun dunyo davlatlari uchun dolzarb ahamiyatga ega. O‘zbekiston ham ushbu tendensiyalardan foydalangan holda iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishi va global iqtisodiy jarayonlarda o‘zining mavqeini mustahkamlashi mumkin.

Foydalanilgan adabviyotlar:

1. Абрамова М. А. "Мировая экономика: эволюция и перспективы" – Москва, 2020.
2. Барановский П. И. "Экономическое развитие: история и современные вызовы" – Санкт-Петербург, 2019.
3. Б. Уринбоев, Р. А. Турсунов. "Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар" – Тошкент, 2022.
4. Жумаев Х. "Ўзбекистон иқтисодиёти: тарих ва истикболлар" – Тошкент, 2021.
5. Green Economy Coalition. "The Global Transition to a Sustainable Economy." – London, 2023.
6. Sachs, J. D. "The Age of Sustainable Development." – New York, 2015.
7. Rifkin, J. "The Third Industrial Revolution." – Palgrave Macmillan, 2011.
8. World Bank. "World Development Report: Digital Dividends." – Washington DC, 2016.
9. OECD. "Green Growth Indicators." – Paris, 2022.